

Sag C-630/21**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

13. oktober 2021

Forelæggende ret:

Oberlandesgericht Stuttgart (Tyskland)

Afgørelse af:

12. oktober 2021

Sagsøger og appellat:

O.K.

Sagsøgt og appelindstævnt:

Mercedes-Benz Bank AG

Hovedsagens genstand

Direktiv 2008/48/EF – forbrugerkreditaftale – fortrydelsesret – fortrydelsesfrist – udløb – fuldstændig opfyldelse af aftalen – forbrugerens rettigheder – ret til kompensation for brug af betalte beløb

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 TEUF

Præjudicielle spørgsmål

- 1) Skal artikel 14 i [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 2008/48/EF [af 23.4.2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF] fortolkes således, at forbrugeren ikke længere har nogen fortrydelsesret, hvis kreditaftalen er blevet helt opfyldt af begge parter?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende:

Er artikel 14 i direktiv 2008/48 til hinder for bestemmelser i en medlemsstats nationale lovgivning, der medfører, at forbrugerens fortrydelsesret ikke længere kan udøves, hvis kreditaftalen er blevet helt opfyldt af begge parter?

- c) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende og det andet spørgsmål besvares bekræftende:

Er artikel 14, stk. 3, i direktiv 2008/48 til hinder for bestemmelser i en medlemsstats nationale lovgivning, hvorefter en forbruger, der har udøvet sin fortrydelsesret i henhold til artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 på gyldig vis, har ret til kompensation fra kreditgiveren for dennes anvendelse af de beløb, som forbrugerens har betalt til kreditgiveren inden udøvelse af fortrydelsesretten?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, navnlig artikel 14 og 22

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/65/EF af 23. september 2002 om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugerne og om ændring af Rådets direktiv 90/619/EØF samt direktiv 97/7/EF og 98/27/EF, navnlig artikel 6

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, navnlig artikel 9 og 10

Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted

Anførte nationale forskrifter

Bürgerliches Gesetzbuch (den borgerlige lovbog; herefter »BGB«), som affattet ved bekendtgørelse af 2. januar 2002 (BGBl. I, s. 42, 2909; 2003 I, s. 738). senest ændret ved artikel 1 i lov af 10. august 2021 (BGBl. I, s. 3515), navnlig §§ 242, 346, 357, 492 og 495

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lov om ikrafttrædelse af den borgerlige lovbog), som affattet ved bekendtgørelse af 21. september 1994 (BGBl. I, s. 2494; 1997 I, s. 1061) og senest ændret ved artikel 2 i lov af 10. august 2021 (BGBl. I, s. 3515), navnlig artikel 247, §§ 3 og 6

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Ved aftale af 16. juni 2012 indrømmede sagsøgte, Mercedes-Benz Bank AG, sagsøgeren, O.K., i dennes egenskab af forbruger et lån til finansiering af købsprisen for et motorkøretøj. Den gældende morarentesats ved aftalens indgåelse var ikke anført i aftaledokumenterne.
- 2 O.K. tilbagebetalte lånet i overensstemmelse med aftalen. I maj 2015 frigav Mercedes-Benz Bank AG derefter de dertil hørende sikkerheder. Kreditaftalen var dermed helt opfyldt.
- 3 Ved skrivelse af 25. september 2018 annullerede O.K. kreditaftalen.
- 4 Mercedes-Benz Bank AG modsatte sig annullationen. O.K. anlagde derefter sag for Landgericht Stuttgart (den regionale ret i første instans i Stuttgart). O.K. har nedlagt påstand om tilbagebetaling af de betalte beløb. Han har desuden nedlagt påstand om, at Mercedes-Benz Bank AG tilpligtes at betale renter på fem procentpoint over den gældende basisrentesats for bankens anvendelse af de af O.K. betalte beløb.
- 5 Landgericht Stuttgart frifandt sagsøgte. Retten fastslog, at kreditaftalen var blevet helt opfyldt, og der var gået mere end tre år siden da. Efter princippet om loyalitet i kontraktforhold (BGB's § 242) kan O.K. følgelig ikke længere påberåbe sig en fortrydelsesret.
- 6 O.K. har iværksat appel til prøvelse af dommen fra Landgericht Stuttgart ved den forelæggende ret.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 7 O.K. har gjort gældende, at hans fortrydelsesret ikke er udløbet, idet fortrydelsesfristen overhovedet ikke er begyndt at løbe. Han har ikke modtaget alle de oplysninger, der kræves i henhold til EU-retten (jf. artikel 14, stk. 1, litra b), sammenholdt med artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48) og de hertilsvarende nationale retsfor skrifter.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

Det første spørgsmål

- 8 I direktiv 2008/48 bestemmes det ikke udtrykkeligt, hvorvidt, og i givet fald hvornår, fortrydelsesretten bortfalder i henhold til direktivets artikel 14.

- 9 Efter den forelæggende rets opfattelse er det meget, der taler for, at fortrydelsesretten er bortfaldet, hvis kreditaftalen er blevet helt opfyldt af begge parter:
- 34. betragtning til direktiv 2008/48 (jf. generaladvokat Hogans forslag til afgørelse i de forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, Volkswagen Bank m.fl., EU:C:2021:629, punkt 107).
 - Formålet med oplysningspligten i artikel 10 i direktiv 2008/48 (jf. Generaladvokat Hogans forslag til afgørelse i de forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, Volkswagen Bank m.fl., EU:C:2021:629, punkt 108).
 - Domstolens praksis vedrørende direktiv 85/577 (jf. dom af 10.4.2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, præmis 41 ff.).
 - Artikel 6, stk. 2, litra c), i direktiv 2002/65 (jf. Domstolens dom af 11.9.2019, Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, præmis 39).
 - Der er ikke fastsat nogen tidsmæssig begrænsning for udøvelse af fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 (jf. Domstolens dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 117). Så vidt det kan ses, findes der dog ingen eksempler på, at en medlemsstats lovgivning indrømmer en fuldstændig ubegrænset fortrydelsesret.
 - Henset til formålet om at sikre et højt niveau for forbrugerbeskyttelse ville det nok også være uforholdsmæssigt at indrømme en fuldstændig ubegrænset fortrydelsesret (jf. i denne retning Domstolens dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 72).
- 10 Det kunne omvendt tale imod at lægge til grund, at fortrydelsesretten bortfalder, når aftalen er blevet helt opfyldt, at en tidsubegrænset fortrydelsesret også har til formål at opnå en afstraffende og afskrækkende effekt (jf. Domstolens dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 124 ff.).
- 11 Efter den forelæggende rets opfattelse gør følgende forhold dog, at sidstnævnte opfattelse må tillægges mindre vægt:
- Direktiv 2008/48 fremhæver ikke udtrykkeligt, at fortrydelsesretten har en afskrækkende og sanktionerende karakter (jf. 34. betragtning til direktivet, der henviser til, at der bør ske en tilnærmelse af procedurerne for udøvelse af fortrydelsesretten på områder, der ligner hinanden).
 - I direktiv 2011/83 har EU-lovgiver fastsat, at fortrydelsesfristen udløber efter en vis periode (artikel 9, stk. 2), selv i tilfælde af manglende oplysning om fortrydelsesretten (artikel 10).

- Når en aftale er blevet helt opfyldt, giver det ikke længere mening at oplyse om rettigheder og pligter i henhold til denne.
- I henhold til retsstatsprincippet, der også gælder i EU-retten, forudsætter en sanktionering, at den forpligtede part havde mulighed for at forholde sig retmæssigt. Bestemmelserne i artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48 er imidlertid mange steder formuleret åbent og vagt. I flere tilfælde har Domstolen i sidste ende anset en fortolkning fra den tyske lovgiver eller Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen) for at være mangelfuld (jf. Domstolens dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, og af 26.3.2020, Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, præmis 49).

Det andet spørgsmål

- 12 Såfremt der er gået et vist stykke tid efter indgåelse af kreditaftalen, og aftalen er blevet helt opfyldt, kan en forbrugers påberåbelse af sin fortrydelsesret i artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/84 konkret være i strid med princippet om loyalitet i henhold til tysk ret (jf. retspraksis fra de øverste tyske domstole). I henhold til BGB's § 242 BGB er debitoren nemlig forpligtet til at levere ydelsen i overensstemmelse med god tro, henset til handelssædvane.
- 13 Spørgsmålet er, om artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 er til hinder for denne fortolkning af national lovgivning.
- 14 Efter den forelæggende rets opfattelse taler de i præmis 9 og 11 nævnte forhold imod dette, navnlig:
 - Domstolens praksis vedrørende direktiv 85/577 (jf. dom af 10.4.2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, præmis 41 ff.).
 - Direktiv 2011/83, hvori EU-lovgiver har fastsat, at fortrydelsesfristen udløber efter en vis periode (artikel 9, stk. 2), selv i tilfælde af manglende oplysning om fortrydelsesretten (artikel 10)

Det tredje spørgsmål

- 15 Hverken artikel 14, stk. 3, eller nogen anden bestemmelse i direktiv 2008/48 fastsætter, hvilke rettigheder forbrugeren har efter at have udøvet fortrydelsesretten på gyldig vis.
- 16 I henhold til tysk ret har forbrugeren efter gyldig udøvelse af fortrydelsesretten under visse forudsætninger ikke blot krav på tilbagebetaling af de beløb, som vedkommende har betalt (renter og afdrag på lånet), men også ret til kompensation for kreditgiverens anvendelse af forbrugers betalinger; hvis kreditgiveren er en bank, formodes det, at der faktisk har fundet en sådan anvendelse sted fra bankens side, og denne fastsættes konkret således, at den

svarer til de morarenter, som banken kan opkræve (jf. retspraksis fra de øverste tyske domstole). I det foreliggende tilfælde er der tale om fem procentpoint over den gældende basisrentesats.

- 17 I henhold til Domstolens praksis kan medlemsstaterne med hensyn til de aftaler, der er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2008/48, ikke pålægge aftaleparterne forpligtelser, som ikke er fastsat i direktivet, når dette indeholder harmoniserede bestemmelser på det område, som forpligtelserne vedrører (jf. dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., forenede sager C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 107 f.).
- 18 Artikel 14, stk. 3, i direktiv 2008/48 indeholder bestemmelser om retsvirkningerne af, at en fortrydelsesret er udøvet på gyldig vis. Bestemmelsen omhandler imidlertid kun kreditgiverens rettigheder.
- 19 Spørgsmålet er derfor, om direktiv 2008/48 indeholder harmoniserede bestemmelser for så vidt angår alle retsvirkninger af, at en fortrydelsesret er udøvet på gyldig vis – hvorefter medlemsstaterne ikke i national ret kan bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv (artikel 22, stk. 1, i direktiv 2008/48) – eller blot fastsætter regler om kreditgiverens rettigheder. Det taler imod sidstnævnte fortolkning, at direktivet har til formål at skabe et virkeligt indre marked (jf. 7. og 9. betragtning til direktiv 2008/48).
- 20 Såfremt direktiv 2008/48 alligevel kun indeholder harmoniserede bestemmelser om kreditgiverens rettigheder, kan det tænkes, at medlemsstaterne som en regel for sanktion som omhandlet i direktivets 23 også indrømmer forbrugerne rettigheder, der ikke er opstillet i direktivets artikel 14, stk. 3. Hvis en kreditaftale annulleres senere end 14 dage efter indgåelse af aftalen, vil dette nemlig ofte bero på, at en oplysningspligt er blevet tilsidesat.
- 21 I henhold til artikel 23, andet punktum, i direktiv 2008/48 skal en sådan sanktion imidlertid stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen. Er kreditaftalen allerede helt opfyldt, må dette principielt være udelukket (jf. ovenfor, præmis 9). Hvis der som beskrevet ovenfor i præmis 16 indrømmes forbrugeren en ret til kompensation for brug af betalte beløb, vil en udøvelse af fortrydelsesretten efter fuldstændig opfyldelse af kreditaftalen have samme virkning som hvis vedkommende gennem hver af sine erlagte betalinger havde foretaget en investering, der kan forrentes med fem procentpoint over den gældende basisrentesats, og forbrugeren ville kunne vente med at udøve fortrydelsesretten lige så længe, han har lyst til.
- 22 35. betragtning til direktiv 2008/48, hvorefter dette direktiv ikke bør berøre medlemsstaternes regulering af spørgsmål vedrørende tilbagelevering af varerne eller dermed forbundne spørgsmål, er næppe relevant her, eftersom kravet på kompensation for brug af betalte beløb er direkte forbundet med annullationen af kreditaftalen.